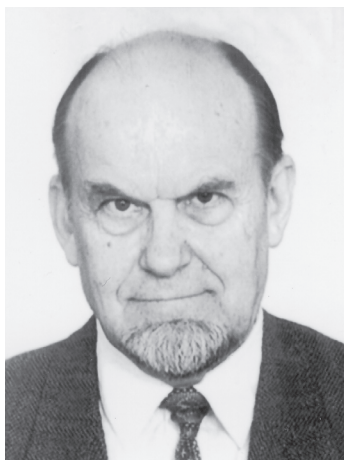


**PROFESORIUI  
VINCENTUI DROTVINUI – 80**



Vilniaus pedagoginio universiteto profesorius, kalbos istorikas, Mažosios Lietuvos leksikografijos tyrėjas Vincentas Drotvinas atšventė 80-ąją vasarą. Gražaus jubiliejaus proga norėtusi žvilgterėti į praeitį ir prisiminti Profesoriaus nueitą kelią.

Vincentas Drotvinas gimė 1929 metų liepos 10 dieną Stakiuose, Jurbarko rajone. Mokyti pradėjo Stakių, vėliau lankė Raudonės ir Vādžgirio mokyklas, o baigė Rasėnių rajono Betýgalos Maironio vidurinę mokyklą, kurioje jam didžiausias autoritetas buvo žinomas pedagogas Antanas Juška. Mylimo mokytojo paskatintas 1949 metais įstojo į Vilniaus pedagoginį institutą (dabar – universitetas), kuriame jau studijavo jo vyresnysis brolis Leonardas<sup>1</sup>, ir pasirinko lietuvių kalbos ir literatūros specialybę. Čia kalbos dalykus dėstė profesorius Juozas Budzinskis, profesorius Zenonas Slaviūnas, docentė Petronėlė Bernadišienė, docentė Elzbieta Mikalauskaitė ir kt.

---

<sup>1</sup> Leonardas Drotvinas (1924–1983), taip pat kalbininkas, dėstė Vilniaus universitete ir Vilniaus pedagoginiame institute, paskelbė straipsnių lietuvių kalbos sintaksės (ypač senųjų raštų) ir kitais klausimais.

Baigęs studijas 1953 metais Vincentas Drotvinas įstojo į Vilniaus universiteto lietuvių kalbos aspirantūrą. Profesoriaus Jono Palonio vadovaujamas parašė ir 1967 metais apgynė disertaciją *XVI–XVIII a. lietuviškų raštų sudurtiniai daiktavardžiai*, už kurią jam suteiktas filologijos mokslų kandidato (dabar – daktaro) laipsnis. Disertacijos tema paskelbė mokslo straipsnių, kuriuose nagrinėjo senųjų lietuviškų raštų, tarp jų – ir Kristijono Donelaičio *Metų*, sudurtinių daiktavardžių (dūrinių) dėmenis ir jų jungimo būdus.

Rinkdamas disertacijai medžiagą iš senųjų lietuviškų tekstų, išsamiau susipažino ir su Mažojoje Lietuvoje rengtais pirmaisiais vokiečių–lietuvių kalbų žodynais. Tai iš esmės nulėmė tolesnius mokslinius interesus – nuo tada pagrindinė jo mokslinės veiklos sritis tapo Mažosios Lietuvos dvikalbė lietuvių leksikografija. Gilinosi į įvairias tiek rankraštinių, tiek spausdintų senųjų vokiečių–lietuvių ir lietuvių–vokiečių kalbų žodynų rengimo problemas: atsiradimo aplinkybes, autorystę, datavimą, šaltinius, leksikografinį metodą, juose užfiksuotą leksiką bei frazeologiją.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Mažosios Lietuvos žodynų šaltinių mokslininkas ieškojo Vokietijos (Berlyno, Halės, Mionsterio, Volfenbiuteelio) ir Lenkijos (Gdansko, Torūnės) bibliotekose. Paieškų ir tyrimų rezultatus apibendrino straipsniuose, kuriuos paskelbė ne tik Lietuvos, bet ir užsienio mokslo leidiniuose (pavyzdžiui, *Europa in der Frühen Neuzeit*, *Geschichte der Sprachtheorie*, *Hallesche Forschungen*, *Kulturgeschichte Ostpreußens in der Frühen Neuzeit*, *Zeitschrift für Slawistik* ir kt.). Tarptautinėse mokslo konferencijose perskaityta nemaža pranešimų įvairiais senųjų lietuviškų raštų, daugiausia žodynų, klausimais.

Vincentas Drotvinas neapsiribojo vien leksikografijos tyrimais, bet domėjosi ir lietuvių leksikologijos, terminologijos, kalbos kultūros dalykais. Parašė nemaža straipsnių apie lietuvių kalbos skolinius, vertinius, tarptautinius žodžius, terminų (pavyzdžiui, kalbos mokslo, leksikologijos, karybos, mokymo, pašto, pinigų pavadinimų) formavimąsi, taip pat apie frazeologizmus. Parengė studiją *Kalbininkas Kazimieras Jaunius* (kartu su Vladu Grinaveckiu, 1970), paskelbė šio kalbininko darbą apie sudurtinius žodžius (1970), rašė apie leksikos dalykus K. Jauniaus rankraštiniame palikime. Išleido knygėlę *Augustas Šleicheris lituanistas* (1979), paskelbė vertingos archyvinės medžiagos apie lietuvių kalbininkus Kazimierą Būgą, Jurgį Gylių, Fridrichą Kuršaitį, Antaną Salį, Andrių Ugianskį, Augusto Schleicherio laiškus ir kt.

Svarus indėlis į lietuvių leksikografijos istoriją ir apskritai kalbos istorijos mokslą yra Profesoriaus išvados dėl Mažosios Lietuvos žodynų datavimo:

ištyręs rankraščių popieriaus vandenženklis, patikslino *Clavis Germanico-Lithvana* parengimo datą (1680 metai laikytini žodyno *terminus post quem*) ir išaiškino, kad vadinamasis Krauzės (Krause) žodynas parengtas XVIII amžiaus 3–4 dešimtmetį, taip paneigdamas ligi tol paplitusią nuomonę, jog jo autoriumi laikytinas XVII amžiuje Nybudžiuose gyvenęs Andrejus Krauzė.

Lietuvių filologų bendruomenė Profesoriumi dėkinga už lituanistikai reikšmingų šaltinių – rankraštinų vokiečių–lietuvių kalbų žodynų, dabar saugomų Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos rankraštyne, – paskelbimą. 1987 m. pasirodė XVII amžiaus vidurio anoniminio rankraščio žodyno *Lexicon Lithuanicum* faksimilė, perrašas ir lietuviškų žodžių rodyklė, o 1995–1997 m. išleista dvitomo *Clavis Germanico-Lithvana* rankraščio faksimilė (1–4 tomai). Abiem publikacijoms V. Drotvinas parašė įvadinis straipsnius, kuriuose aptarė šių žodynų atsiradimo aplinkybes, nagrinėjo autorystės problemas, žodynų struktūrą ir juose pateiktą lietuvių kalbos leksiką. Pasirodė ir daug pastangų pareikalavęs kruopštaus ilgamečio darbo vaisius – tritomis Jokūbo Brodovskio žodyno *Lexicon Germanico-Lithuanicum et Lithvanico-Germanicum* leidimas: pirmame ir antrame tomuose skelbiama rankraščio skaitmeninė kopija ir perrašas, o trečias tomas skirtas žodyno lietuviškų žodžių indeksui. Taigi Profesoriumi dėka sunkiai įskaitomi gotikiniu greitraščiu rašyti rankraščiai tapo prieinamesni ne tik mokslo, bet ir plačiajai visuomenei.

Būtina paminėti ir tai, kad Vincento Drotvino iniciatyva Vilniaus pedagoginio universiteto Lituanistikos fakultete pradėtos rengti rankraštinų žodynų elektroninės versijos: jau surinkta *Clavis Germanico-Lithvana* lietuviškoji teksto dalis (jos pagrindu bus sudarytos elektroninės žodžių formų konkordancijos) ir minėto Krauzės žodyno tekstas.

Profesoriumi pavyko rasti Michaelio Mörlino traktato *Principium primum in lingua Lithvanica* (1706, Königsberg, laikyto dingusiu) egzempliorių Lenkijos mokslų akademijos bibliotekoje Gdanske. Šio radinio faksimilė, dokumentinis perrašas su tekstologiniais komentarais, vertimas į lietuvių kalbą ir lietuviškų žodžių indeksas paskelbti kartu su kitais dviem 1706 metais Mažojoje Lietuvoje vykusios filologinės polemikos šaltiniais (2008).

Prieš trejus metus Profesoriumi šventė penkiasdešimties metų pedagoginio darbo savojoje *Alma mater* – Vilniaus pedagoginiame universitete – sukaktį. Daugiau kaip per penkis dešimtmečius jis išugdė ne vieną lituanistų kartą. Iš pradžių studentams lituanistams skaitė kalbotyros įvadą, literatūrinės (rašomosios) kalbos istoriją, o pastaraisiais dešimtmečiais dėsto leksikologijos

ir leksikografijos kursus. Studentai iš jo dėstomų dalykų mielai renkasi temas ne tik kursiniams darbams. Kasmet Profesorius vadovauja bakalauro ir magistro darbams, keturi jo doktorantai apgynė daktaro disertacijas iš leksikografijos, onomastikos ir terminologijos. Taip pat jis parašė keletą mokomųjų knygų: *Pagrindinės leksikologijos sąvokos* (1986), *Lietuvių kalbos leksika ir frazeologija* (1987), *Leksikologijos užduotys* (2002). 1969 metais Vincentui Drotvinui suteiktas docento, o 1987-aisiais – profesoriaus vardas.

Nors Profesoriumi pavyko suderinti dėstomą dalyką ir mokslinius interesus, ne kartą yra minėjęs, kad pirmiausia jis – pedagogas, o tik paskui – mokslininkas. Vien mokslo tyrimams atsidėti neleido ir kone keturis dešimtmečius dirbtas administracinis darbas: 1962–1983 m. buvo mokymo reikalų prorektorius, 1983–1991 m. – Litanistikos fakulteto Lietuvių kalbos katedros, o 1991–2002 m. – Lietuvių kalbotyros katedros vedėjas.

Dirbdamas mokslo tiriamąjį ir pedagoginį darbą, V. Drotvinas nepamiršta ir mokyklos. Jis paskelbė straipsnių lietuvių kalbos dėstymo mokykloje klausimais, sudarė straipsnių rinkinius *Lietuvių kalba mokykloje* (1–3 tomai, 1983–1989). Be to, jau kuris laikas yra aktyvus VPU Litanistikos fakulteto dėstytojų vykdomo šviečiamosios veiklos projekto dalyvis ir kartu su kolegomis rengia išvykstamąsias konferencijas bei seminarus įvairių Lietuvos miestų litanistams.

Gerbiamam Profesoriumi gražios sukakties proga norėtusi palinkėti nebūstančio entuziazmo, geros sveikatos ir jėgų toliau įmenant senųjų lietuviškų raštų mįsles ir dirbuojantis lietuvių istorinės leksikografijos baruose.